

Jízda na saních

Kam až Annina paměť sahala, jezdily všechny rodiny ze sousedství o silvestrovském večeru na saních do hor. Na oslavu Nového roku koně vyhřebelcovali a ozdobili a na saně upevnili rolničky a hořící pochodně. Některé roky se rolbou vyjžděla stopa předem, aby koně neuvízli v závěji. Do hor se zkrátka muselo každý novoroční předvečer, nikoli však na lyžích nebo na skútru, ale na saních tažených koňmi. Protože jestli je na novoročních svátcích něco magického, pak je to tahle zimní pohádka, sanice nahoru na salaš.

Na Silvestra bylo vždycky všechno jinak. Děti a dospělí pobývali spolu v jednom chaotickém chumlu a tento jediný den v roce i všichni dohromady. Během večera vyšli z jednoho roku a vstoupili do druhého. Překročili neviditelnou hranici mezi tím, co bylo, a tím, co je čeká. Hezký nový rok... a děkujeme za ten starý!

Anna ten den měla ráda a těžko by se rozhodovala, co má na něm nejradši: Jestli cestu na salaš, kde se oslavil zbytek starého roku, nebo zpáteční cestu už v novém roce, kdy jela zachumlaná do vlněné

přikrývky, kolem ramen vlídnou ochrannou paží maminky, tatínka nebo některého suseda.

Ale toho silvestrovského večera, kdy bylo Anně deset, nenasněžilo ani nahoře na pláni, ani v dolině. Mráz se už dávno do krajiny zakousl, ale kromě nepatrné závěje tu a tam zůstaly hory beze sněhu. I ten obrovský horský hřbet nad nimi se tyčil pod vysokou oblohou ostudně nahý a bez obvyklého bílého zimního kabátu.

Mezi dospělými se povídalo o „globálním oteplení“ a o „změně klimatu“ a Anna si ta nová slova zapamatovala. Poprvé v životě začala tušit, že na zeměkouli není něco v pořádku.

Ale do hor se jet muselo, a tak jediný dopravní prostředek toho roku byl traktor. Tradiční návštěva salaše se odehrála ve dne, protože beze sněhu je na horách tma a neviděli by si ani vlastní ruce. Ani pochodně by moc nepomohly a vůbec, pochodně na traktoru nebo na přívěsu by vypadaly trochu divně.

Proto na Silvestra časně ráno vyjelo po svahu porostlém břízami pět traktorů se zásobou jídla a pití. Sníh nesníh – připít si na závěr starého roku a pobavit se na louce před salaší si člověk nedokáže odříct.

Ty Vánoce se nemluví jen o nedostatku sněhu. Mezi svátky někdo pozoroval dole u lidských příbytků divoké soby a vtipkovalo se, že vánoční skřítek rozdál dárky a pak zapomněl soby ze svého spřežení v lese.

Anna pochopila, že jestli sobi sestoupili z hor, je na tom něco strašidelného a zneklidňujícího. Ještě

se nikdy nestalo, že by se ta plachá zvířata přiblížila k lidským obydlím tak blízko. U jednoho domu se pokusili vyděšené zvíře nakrmit a pak se objevily v novinách fotky s titulky: „Divocí sobi okupují horské osady...“

Poslední prosincový den vyrazil na cestu konvoj traktorů s přívěsy a na prvním seděla Anna s několika dalšími dětmi. Čím výš stoupaly, tím nápadněji se zmrzlá krajina leskla jako sklo. To tedy znamenalo, že těsně předtím, než začalo mrznout, přšelo a všechno, co teklo, mráz zastavil.

U kraje cesty si náhle všimli zvířecího trupu a všechny traktory zastavily. Mrtvé zvíře byl sob ztuhlý mrazem. Někdo podotkl, že zemřel kvůli nedostatku potravy.

Anna tomu úplně nerozuměla. Ale o chvíli později, když dorazili nahoru, viděla, že je půda zmrzlá na kost. Z krunýře ledu nebylo možné vyprostit ani kamínek, ani kousek staré trávy.

Projeli kolem jezera Breavatnet a pět traktorů se znovu zastavilo, řidiči vypnuli motory. Někdo oznámil, že led je bezpečný, a dospělí i děti vyrazili na jezero. Ledová vrstva byla průhledná, a když jeden po druhém objevili, že pod ledem bystře plavou pstruzi, nadšeně si na ně ukazovali.

Vytáhli na led puky, hokejky a sánky. Anna kráčela sama po břehu a prohlížela si zblízka zmrzlý vřes. Mech a lišejník, šícha a medvědice s ohnivě červenými lístky vypadaly pod tenkou ledovou blánou jako

zakleté. Pohled to byl krásný, skoro jako by se ocitla v ušlechtlejším a zjemnělejším světě, než je ten její. Ale vtom si všimla mrtvé myši... a vedle další. Pod trpasličí břízou objevila mrtvého lumíka. V té chvíli pochopila a zimní pohádka rázem skončila. Věděla, že myši a lumíci tráví zimu mezi keři a borůvkám pod měkkou vrstvou sněhu jako pod peřinou. Jelikož se měkká pokrývka sněhu neobjevila, lumíkům a myším to notně znesnadnilo život.

Anně už bylo jasné, proč se divocí sobi stáhli do doliny. S vánočním skřítkem to nemělo pranic společného.

Doktor Benjamin

O šest let později sedí Anna doma v pokoji s rodiči. Venku je už dávno tma a táta zapálil na polici nad krbem a na parapetu všechny svíčky. Je desátého prosince a do jejích šestnáctých narozenin zbývají dva dny.

Máma s tátou se usadili na pohovce a dívají se na televizi. Sledují film z Tichomoří, pohádku pro dospělé z časů plachetnic. Anebo je to dokumentární film o legendárním kapitánovi z osmnáctého století? Těžko říct, Anna se na obrazovku podívá jen občas.

Sedí u jídelního stolu a tu a tam mrkne na výjev z Tichého oceánu. Drží v ruce nůžky a vystřihuje z hromady novin.

V srpnu začala Anna chodit do prvního ročníku gymnázia a už po pár dnech v nové škole se seznámila s Jonasem ze třídy o rok výš. Hned se skamarádili a pár dní spolu jako chodili, skoro jako by ty role hráli, ale po nějaké době oběma došlo, že spolu chodí doopravdy.

Anna seděla nad výstřižky novin s obřím hrnkem čaje a usmívala se pro sebe. Jak se může život tak náhle proměnit!

Na jednu věc se ale připravovala už dlouho. Konečně dostala starý prsten po tetě Sunnivě! Už dávno věděla, že ho zdědí, jakmile jí bude šestnáct let. K samotnému předání daru došlo dnes, protože máma musí zítra brzy ráno odjet na nějakou konferenci. Měli společnou slavnostní večeři, jako dezert koupila máma v pekárně marcipánový koláč s červenou růží a po jídle Anna dostala prsten s červeným rubínem obřadně vytažený ze staré krabičky na rodné šperky. Po zbytek večera si ho nechala na prstu, a zatímco vystřihovala články z novin, na drahocenný prsten se podívala asi čtyřikrát nebo pětkrát za minutu.

Prsten byl víc než sto let starý a někdo se jednou vyjádřil, že možná i několik set let. S tou drahoceností souvisela celá plejáda dobrodružných příběhů.

K šestnáctinám dostala i nový chytrý telefon, jaký si přála. Přestože byl bezvadný, ve srovnání s tím úžasným prstenem přece jen musel ustoupit do pozadí. Přitom bylo neuvěřitelné, že pouhým ťuknutím na obrazovku člověk získá přístup k celému internetu.

Nejpozoruhodnější věc toho podzimu se jí ale stala, když v polovině října jela do Osla. I když ten příběh začal o trochu dřív.

Už od malička o sobě Anna často slyšela, že má bujnou fantazii. Když se jí někdo zeptal, na co myslí, sypala ze sebe nekonečné historky a každý to prisuzoval její bohaté fantazii. Jenže na jaře se jí začaly vybavovat příběhy, o kterých si byla jistá, že

jsou pravdivé a skutečné. Usoudila, že je odněkud převzala, možná z jiné doby, nebo dokonce z jiné skutečnosti.

Nakonec se nechala přemluvit k tomu, aby si promluvila s nějakým psychologem, k čemuž opravdu došlo. Psycholožka doporučila, aby se Anna objednala na odborné psychiatrické vyšetření do hlavního města. Anna nic nenamítala. Připadalo jí, že se nemá za co stydět, a dokonce to považovala tak trochu za čest, že ji vyslechne psychiatr.

Umyslela si, že chce jet bez rodičů, a Jonas se nabídl, že ji doprovodí. Máma a táta se ale nenechali umluvit a trvali na tom, že pojedou s nimi. Nakonec došli ke kompromisu, že Anna smí jet s Jonasem a máma pojedou také, ovšem za podmínky, že bude sedět ve vlaku v jiném kupé.

V časném odpoledni vstoupili všichni tři do Zemské nemocnice, kam byla Anna objednaná k psychiatrovi. K lékaři s ní nikdo jiný nesměl a Anna si všimla, že máma to považuje za velké ponížení. Také by se moc ráda zúčastnila toho zkoumání duše. Teď se musela smířit s tím, že zůstane v Jonasem v čekárně.

Anně se doktor Benjamin hned na první pohled zalíbil. Bylo mu mezi padesáti a šedesáti, měl dlouhé prošedivělé vlasy vzadu stažené do ohůnku. V jednom ušním lalůčku maličkou fialovomodrou hvězdičku a v náprsní kapse černého saka zastrčenou červenou fixku. V očích měl šibalský výraz, a když spolu mluvili, se zájmem ji pozoroval.

Pamatovala si i jeho první slova poté, co se pozdravili a ona zavřela dveře do čekárny. Pověděl jí, že mají štěstí, protože člověk, který byl objednaný po ní, schůzku odvolal, a tak budou mít na sebe hodně času.

Do bíle vymalované místnosti svítilo slunce a Annu hned upoutalo červené a žluté listí na stro-mech. Během rozhovoru si všimla veverky, která bleskurychle šplhala nahoru dolů po borovici.

„*Sciurus vulgaris*,“ vyhrkla. „Neboli veverka obecná. Ale v Anglii už moc obecná není. Tam už tuhle červenohnědou veverku vytlačila americká šedá.“

Psychiatr vyvalil oči a Annu napadlo, že na něj nejspíš její znalosti přírody udělaly dojem. Ve chvíli, kdy se s židlí na kolečkách posunul, aby se na veverku podíval, všimla si fotografie krásné ženy. Obrázek v červeném rámečku stál na psacím stole. Dcera, nebo manželka? Anna se rozhodla, že se zeptá, ale vrátil se zpátky a fotografii zastínil, takže na ni neviděla a zapomněla na ni.

Před cestou si lámala hlavu, jak vlastně bude psychiatrické vyšetření probíhat. Neuměla si představit, jak jí asi psychiatr nahlédne do hlavy, ale v duchu viděla, že jí speciálním optickým přístrojem prozkoumá oči, je to přece okno do duše. Dál si představovala, že se pro jistotu pokusí jí nahlédnout do hlavy i ušima, nosem a ústy, protože psychiatr je přece skutečný lékař, nikoli jen psycholog. Nevěděla, jak moc na ty fantazie věří, poletovaly jí hlavou jako drobné útržky filmu, ale docela vážně se obávala, že

by ji mohl zhypnotizovat, aby jí tak z duše vytáhl *všechna* tajemství. Doufala, že na hypnózu nedojde, protože se jí pranic nezamlouvala představa, že se přestane ovládat a někdo ji přinutí, aby vyjevila všechny své tajnosti. To ať ji radši psychiatr pomučí nějakými nástroji.

Jenže nakonec spolu jen mluvili! Psychiatr jí položil spoustu zajímavých otázek a rozhovor byl postupně tak uvolněný a zábavný, že si Anna dovolila klást naopak otázky jemu. Jak je na tom doktor? Stává se i jemu, že se mu občas vybavují ve snu zábavné historky, o něž se podělí se svým okolím? Stalo se mu někdy, že se mu ve snu zdá, že je někdo jiný? Už někdy zažil, že se mu to, co viděl ve snu, vyplnilo?

Nakonec dr. Benjamin jejich rozhovor shrnul.

„Anno,“ řekl. „Neshledávám sebemenší náznak toho, že bys byla duševně nemocná. Máš nezvykle bohatý vnitřní svět plný fantazie a takřka legrační schopnost představovat si situace, které jsi sama nezažila. Musí pro tebe být, řekl bych, občas trochu náročné s tím žít, ale chorobné to není.“

To si ani Anna nemyslela. Byla si naprosto jistá, že nemocná není. Pro pořádek však zmínila, že svým fantaziím občas uvěřila. Řekla, že jí připadá, jako by věci, na které myslí a představuje si, jsou něco, co k ní přichází odněkud, nikoli z ní.

Seděl dál na židli a pokyvoval hlavou.

„Myslím, že jsem tě pochopil,“ řekl. „Máš někdy tak bujnou fantazii, že ti přímo přetéká, a tak

nemůžeš uvěřit, že jsi na to na všechno přišla sama. Ale fantazie je lidská vlastnost, kterou mají ve větší či menší míře všichni. Všichni žijí snový život. Jenže ne všichni si ráno pamatují, co se jim zdálo. Právě v tomto směru máš, jak se zdá, pozoruhodné nadání. Co se ti zdá v noci, si bereš s sebou do denního života...“

Dala si záležet, aby na nic nezapomněla. Chtěla, aby jí porozuměl.

„Zároveň mám ale pocit, jako by ke mně sny přicházely z jiné skutečnosti nebo z jiného času.“

Psychiatr znovu pokývl:

„I schopnost něčemu uvěřit tkví v hlubině naší přirozenosti. Lidé ve všech obdobích zažili pocit, že jsou v kontaktu s nadpřirozenými silami, jako jsou bohové, andělé nebo jejich vlastní předkové. Někteří dokonce tvrdí, že na vlastní oči viděli nadpřirozené bytosti. Někdo může mít tu schopnost intenzivnější než někdo jiný. Jako existují rozdíly mezi lidmi. Někdo porazí většinu lidí v šachu nebo umí počítat z paměti. Jiní mají náskok před všemi ostatními v kapacitě fantazie nebo v představách, a mezi ně patří zřejmě zde přítomná Anna Nyrudová.“

Anna se znovu podívala do slunečního světla, které si pohrávalo s barevnými listy stromů.

„Ovšem kdybys kupříkladu věřila, že všechny včely a čmeláky u vás v zahradě řídí CIA a že létají kolem jen proto, aby tě sledovali, to bys měla nejspíš skutečně nějakou vážnou poruchu.“

Vyhrkla:

„Jak víte, že máme kolem domu zahradu?“